

PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE NASTAVE U DOMENI „EKONOMSKA I FINANCIJSKA PISMENOST“ U OKVIRU MEĐUPREDMETNE TEME „PODUZETNIŠTVO“

Financijska pismenost, definirana kao *znanje i vještine potrebne za donošenje važnih financijskih odluka* (EC, 2021), dio je šireg skupa građanskih kompetencija te je važna tema, posebice u zahtjevnom vremenu u kojem živimo. Financijski pismeni građani donose dobre financijske odluke, što se pozitivno odražava na njih kao pojedince, na njihove obitelji, njihove šire zajednice te, naposljetku i na društvo u cjelini.

Važnost podizanja razine financijske pismenosti građana prepoznata je na razini Europske unije, budući da istraživanja OECD-a pokazuju da je financijska pismenost građana EU nezadovoljavajuća. Ono što je posebno zabrinjavajuće jest da mladi imaju nižu razinu financijske pismenosti, manje financijskog znanja te su skloni manje razboritom financijskom ponašanju (OECD/INFE 2020:60). To potvrđuju i rezultati PISA istraživanja provedenog 2012. godine, koje je uz uobičajen fokus na u čitalačku, matematičku i prirodoslovnu pismenost, uključilo i financijsku pismenost. Prema rezultatima tog istraživanja, petnaestogodišnjaci iz Hrvatske su po pitanju financijske pismenosti statistički značajno ispod prosjeka osamnaest zemalja koje su sudjelovale u istraživanju, pri čemu su najviše rezultate postigli učenici gimnazijskih programa, a najniže učenici industrijskih i obrtničkih srednjih škola (usp. Braš Roth i dr., 2014).

No, iako se u javnosti često naglašava važnost financijske pismenosti, osobito kad su djeca i mladi u pitanju, nedostaje sustavne edukacije za podizanje razine financijske pismenosti građana svih dobi. U Republici Hrvatskoj u osnovnom i srednjoškolskom obrazovanju ova je tematika ipak prepoznata i obrađuje se kroz međupredmetnu temu Poduzetništvo, unutar koje je definirana domena Ekonomska i financijska pismenost, za koju su pak definirana očekivanja po obrazovnim ciklusima. Navedena se očekivanja ostvaruju projektima.

No, obrađivanje teme financijske pismenosti kroz projekte ne omogućuje kontinuitet, niti je moguće osigurati obuhvat svih učenika i učenica, budući da provođenje projekata ovisi o nizu vanjskih faktora, a primarno o broju raspisanih natječajna za projekte s jedne strane, ali i mogućnosti pojedinih škola da budu uključene u takve projekte. Dakle, postoji mogućnost da učenici nekih škola i/ili učenici nekih generacija ne budu uključeni u projekt koji se bavi financijskom pismenošću. S druge strane, moguće je održavanje projektne nastave u organizaciji škole, odnosno nastavnika, ali ni takav pristup ne jamči kontinuitet bavljenja temom jer ovisi o trenutnim organizacijskim i kadrovskim kapacitetima škole. To je nepovoljan ishod jer su učenici koji nemaju prilike učiti o financijskoj pismenosti zaknuti za vrlo važne sadržaje, a tema koja je od iznimne važnosti za obrazovanje aktivnih građana ni u kojem slučaju ne bi smjela ovisiti samo o dostupnim projektima ili drugim vanjskim faktorima.

Projekt Građani za 5! bio je, stoga, fokusiran na stvaranje resursa za aktivno bavljenje građanskom pismenosti djece i mladih, s posebnim naglaskom na podučavanje i stjecanje kompetencija financijske pismenosti, ali i na poticanje aktivnog građanstva. U okviru projekta Građani za 5! razvijeni su resursi za sustavno obrađivanje teme financijske pismenosti s učenicima od 5. do 8. razreda osnovne škole, kao i s učenicima srednjih škola:

- razvijen je program za jačanje nastavničkih kompetencija nastavnika za izvođenje radionica o financijskoj pismenosti
- objavljen je udžbenik [Novac i ja](#) za učenike od 5. do 8. razreda osnove škole, koji je dobio odobrenje Agencije za odgoj i obrazovanje
- sastavljeni su nastavni materijali za provođenje radionica u osnovnim i srednjih školama

Rezultati istraživanja provedenog u okviru projekta potvrđuju da je koncept radionica o financijskoj pismenosti razrađen tijekom projekta Građani za 5! uspješan, kao i njihova provedba.

Publikacija [Financijska pismenost za 5](#), kao i svi resursi za izvođenje radionica dostupni su zainteresiranoj javnosti na web stranici projekta [Građani za 5!](#).

Slijedom navedenoga, kao i temeljem iskustva stečenoga tijekom provođenja projekta Građani za 5! iskristalizirale su se sljedeće preporuke:

• **Donositeljima odluka na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini predlažemo da se:**

- 1) u prvom koraku, podrži raspisivanje više natječaja za financiranje projekata na temu financijske pismenosti;
- 2) u drugom koraku, međupredmetna tema financijske pismenosti integrira u redovitu nastavu te da se kurikulum međupredmetne teme Poduzetništvo izmijeni u tom smjeru.

• **Osnovnim i srednjim školama predlažemo:**

- 1) da se uključe u provedbu dostupnih projekata na temu financijske pismenosti;
- 2) da podrže nastavnike koji iskažu motivaciju za samostalno provođenje radionica o financijskoj pismenosti;
- 3) da zagovaraju provođenje radionica o financijskoj pismenosti u svojim zajednicama, a osobito među roditeljima učenica i učenika škole.

• **Nastavnicima osnovnih i srednjih škola zainteresiranima za temu, a osobito nastavnicima koji su razrednici, predlažemo:**

- 1) da jačaju svoje nastavničke kompetencije za izvođenje radionica o financijskoj pismenosti;
- 2) da koriste nastavne resurse nastale tijekom projekta Građani za 5!, a posebice udžbenik Novac i ja;
- 3) da zagovaraju provođenje radionica o financijskoj pismenosti u svojim školama.

Nadamo se da će iskustvo stečeno tijekom provođenja projekta Građani za 5! pridonijeti unaprjeđenju načina na koji se ova tema obrađuje u osnovnim i srednjim školama.

Projekt Građani za 5! je podržan sa 134.999,86 € financijske podrške Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova. Projekt je sufinancirao i Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.